

ELAN

Diqqət!

Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universiteti fəlsəfə doktoru proqramı üzrə təhsil alan doktorant və dissertantlar üçün 6212.01 – “Teatr Sənəti” ixtisas fənnindən imtahan proqramını təqdim edir:

“Teatr sənəti” üzrə doktoranturaya təhsilin magistratura pilləsini Boloniya qiymətləndirmə sisteminə uyğun A və B civarında ballar toplayaraq magistr diplomu almış, müfəssəl nəzəri bilgiyə malik, respublika mətbuatında və internet sitələrində elmi-nəzəri məqalələri, resenziyaları dərc edilmiş, yaradıcı fəaliyyətilə teatr dairələrində özünü tanıtmış, tədqiqat ideyasını və elmi axtarışlarının istiqamətini nişan verən 1 ç.v. həcmində, “Arial” şriftilə, 1.5 intervalla yazılmış referatı bəyənilmiş, “İxtisas” imtahanını uğurla adlamış şəxslər qəbul olunur.

Doktoranturaya sənəd qəbulu hər il oktyabr ayının ...-dən ...-a kimi keçirilir.

Doktoranturaya qəbul yüksək dərəcəli mütəxəssislərdən təşkil edilmiş komissiya tərəfindən hər il noyabr ayının ...-dan ...dək aparılır.

Doktoranturaya qəbullu bağlı təşkil edilən imtahan doktorant və ya dissertant olmağa hazırlaşan şəxsin teatr bilgilerinin ümumi səviyyəsini, sənət təfəkkürünün həddlərini, elmi məsələnin, sənət probleminin və ya sənət hadisəsinin mahiyyətinə nüfuz etmək qabiliyyətini aşkarlamağa yönəlir. Ona görə də imtahana elə suallar salınır ki, bu suallar konkret tarixi fakt və olayların sadalanmasını deyil, təzahürün fəlsəfi-estetik aspektinin, teatral mahiyyətinin açılmasını və təhlilini hədəfləyir.

Doktorant və ya dissertant olmaq istəyən şəxs aydın bilməlidir ki, doktoranturaya qəbul imtahanının sualları bakalavr pilləsinin buraxılış, magistr pilləsinin qəbul imtahanlarının suallarından əsaslı şəkildə fərqlənir və tədrisin özündə

ehtiva etdiyi bilgilər çərçivəsindən kənara çıxıb bütün teatr mədəniyyətinə dair bilgiləri özündə qapsayır. Bu suallar beş mühüm paket üzrə qruplaşdırılır:

1. *Teatr tarixi*
2. *Teatrın fəlsəfəsi və estetikası*
3. *Dram nəzəriyyəsi*
4. *Teatr praktikası*
5. *Teatr tənqidi*

1-ci sualllar paketi Azərbaycan teatrı tarixi də daxil olmaqla dünya teatrı tarixinə dair bütün mövzuları özündə ehtiva eləyir. Tərtiblənmiş suallar bir tək dünya teatrı tarixi faktlarının sadalanmasını yox, faktın tarixi kontekstinin işıqlandırılmasını, həm dünya, həm də lokal məkanın teatrı paradigmasında “oxunması”nı, siyasi-ideoloji, sosio-kulturoloji, semioloji mahiyyətinin şərhini nəzərdə tutur:

1. Azərbaycan dramaturgiyasında tarixən mövcud olmuş tendensiyaların təhlili.
2. Azərbaycanda teatr rejissurasının inkişaf istiqamətlərinin sosial-siyasi və bədii-estetik mahiyyəti.
3. Azərbaycan teatrı maarifçilik ideyalarına refleksiya kimi.
4. Azərbaycan teatrşünaslığında nəzəri araşdırmaların əsas istiqamətləri.
5. Azərbaycan aktyor sənəti ənənələrini formalaşdıran amillər..
6. Azərbaycan teatrşünaslığında aktyor sənətinin tədqiqi istiqamətləri və problemləri.
7. A.P.Çexov dramaturgiyasının janr özünəməxsusluğu: Çexov komediyalarının səhnə həllində forma və məzmun nisbətinin gözlənilməsi.
8. Brodvey Amerika teatr mədəniyyətinin əsası kimi.
9. Huən Fən-çonun “Nurlanmış ruhun aynası” risaləsi və klassik Çin teatr estetikası.
10. Antonen Artonun teatr görüşləri “Teatr və onun oxşarı” kitabında.
11. Ənənəvi Şərqi teatr formalarında tamaşa əcdadların ruhu ilə əlaqə aktı kimi.
12. Vanemuyne Teatrının repertuar siyasətinə dair.
13. Vayanq tamaşalarının növləri. Kölgə – siluet – yastı marionet kukla –həcmli taxta kukla keçidlər silsiləsində qanunauyğunluğun aşkarlanması.

14. İntibah dövrü İtaliya komediya janrının iki inkişaf istiqaməti. Alimə komediyada satira və realizm elementləri.
15. Maks Hermann alman teatrşünaslığının yaradıcısı kimi.
16. A.P.Çexov adına Beynəlxalq Teatr Festivalı “sərhədsiz mədəni məkan” yaratmaq cəhdi kimi.
17. Yugen yapon Noh teatrından alınacaq zövqün açarı kimi.
18. Şəbih tamaşalarının ictimai-mədəni mahiyyəti.
19. K.S.Stanislavskinin aktyorluğu, rejissorluğu və teatr nəzəriyyəsi XX əsrin teatr inqilabı kimi.
20. 1970-80-ci illər Azərbaycan teatrında milli teatr ənələrinin aktivləşməsi: ictimai-sosial və bədii-estetik səbəblər.

2-ci suallar paketi teatr sənətinin müxtəlif inkişaf dövrlərində teatrla bağlı formalaşmış fəlsəfi fikrin xüsusiyyətlərinə, ayrı-ayrı dövrlərdə mövcud teatr estetikasına dair suallardan tərtiblənmişdir. Bu suallar paketində “teatr hadisəsi və onun fəlsəfi-estetik diskursu” aktuallaşdırılır:

1. Ədəbi personajların yeddi arxetipi və onların mahiyyəti.
2. Teatrşünaslıqda tədqiqat obyektini və predmetini seçilməsi prosesində metodoloji əsaslandırılma.
3. XVI əsr alman teatrının inkişafına humanizm ideyaları və reformasiya hərəkatının təsiri.
4. Aristotel və Dzeaminin estetik baxışlarında “təqlid” anlayışının müqayisəli təhlili.
5. Skomoroxlar və xalq sənətinin sintetik formaları.
6. Qordon Kreq axtarışları Avropada rejissor sənətinin inkişafına necə təsir etdi?
7. Şopenhauerin estetik görüşlərində komiklik dünyəvi disharmoniyanın təzahürü kimi.
8. Dionis, Vaxs, Brumaliya mərasimlərində tamaşa elementləri.
9. Bali ərazisində təşəkkül tapmış milli teatr formalarının təsnifatı.
10. XXI əsrdə teatr araşdırmalarının istiqaməti.
11. Aristofanın “Qurbağalar” əsəri dram nəzəriyyəsinə dair təlimat kimi.
12. Kathakali teatrının personajları və hidlilərin dini görüşləri (quna konsepsiyasına əsasən).

- 13.A.Kamyunun “Sizif haqqında mif” essesinde fəciliyin yozumu.
- 14.M.Şepkin yaradıcılığı və rus səhnə sənətində realizm problemləri.
- 15.Teatr semiotikası nədir?
- 16.Epik teatrın əsas xüsusiyyətləri (“Küçə səhnəsi” məqaləsinin əsasında).
- 17.Aktyor yaradıcılığının tədqiqi hansı tipoloji aspektlərə söykənir?
- 18.Q.E.Lessinqin dram nəzəriyyəsində “əməl-hərəkət” anlayışının təfsirinə dair.
- 19.T.Kantorun “Ölüm teatri” manifesti həyat, yuxu və yoxluq, teatr janrları arasında sərhədlərin silinməsinə çağırış kimi.
- 20.Aktyor sənətində semiotik təhlil və struktur tipologiyası (M.A.Zolotonosovun məqaləsi əsasında).

3-cü suallar paketi dram nəzəriyyəsinə aid mövzuları özündə qapsayır. Burada diqqət mərkəzində dram nəzəriyyəsinin terminoloji definisiya xarakterli sualları deyil, dram nəzəriyyəsi tarixində həm fundamental, həm də insurgent rol oynamış nəzəri-fəlsəfi əsərlərin təhlili, əsər müəlliflərinin mövqelərinin şərhilə bağlı suallar dayanır:

1. Tamaşanın zaman dixotomiyası: teatrda sinxronluq və asinxronluq.
2. Qurukula sistemi Şərq fəlsəfi fikrinin təzahürü kimi.
3. Üslub və janr: janrı müəyyənləşdirən amillər.
4. Komik gülüş “inkar” təzahürü kimi.
5. “Sovremennik” Teatrının yaranması: psixoloji realist teatr estetikasında yeni ifadə vasitələri axtarışı.
6. Pyes haradan başlayır? Dramaturji əsərin quruluşu dəqiq ölçülmüş çərçivə kimi.
7. “Yoxsul teatr” ideyası və Y.Qrotovski tamaşaları “transqressiya aktı” kimi.
8. Fəcilik estetik kateqoriyasında azadlıq və zərurət dialektikası.
9. Taufik əl-Hakim yaradıcılığında absurd elementləri.
10. Verbatim tamaşaların səhnə həllində teatrallıq məsələləri.
11. Tamaşanın təhlili hermenevtik proses kimi.
12. P.Brukun “Boş məkan” əsərinin təhlili.
13. Yeni janr yeni memarlıq tələb edir: S. Serlio və A.Palladionun İtaliya teatr memarlığında rolu.
14. Del arte komediyalarında maskaların şəcərəsi və təsnifatı. Maskaların özünəməxsusluğunu müəyyənləşdirən tarixi amillər.

15. Aristotelin “katarsis” anlayışı ilə “Natyashastra”dakı “rasa” konsepsiyasının müqayisəli təhlili.
16. Brexlin dialektik teatr konsepsiyasının mahiyyəti.
17. L.N. Tolstoyun “Şekspir və dram haqqında” oçerkində dramaturgiyaya münasibət.
18. M.A. Çexovun “Aktyor texnikası haqqında” kitabında məşq üsulları.
19. Teatr prosesində sənət nəzəriyyələrinin rolu: teatral proqnozlaşdırma və modelləşdirmə.
20. “Əməl təhlili metodu”nun teatr sənəti üçün alternativsizliyinin səbəbləri.

4-cü suallar paketinin mövzuları dünya teatr tarixində liderlik mövqeyinə yiyələnmiş, öz teatr sistemlərini, dünyanı səhnədə modelləşdirmək formalarını tapmış şəxsiyyətlərin teatr təcrübəsinin nəzəriyyədə semantikləşməsi, öz diskurs və invariantlarını yaratması məsələlərindən doğur:

1. G.Tovstonoqov yaradıcılığında əməl təhlili metodunun təcəssümü.
2. Corco Strelerin rejissurası.
3. E.Barbanın “Kağız kanoe” kitabı teatr antropologiyası haqqında traktat kimi.
4. Aristotelin “katarsis” anlayışının mümkün yozumları.
5. Meyerhold yaradıcılığında Şərqi teatrına maraq.
6. K.Qoldoni və K.Qotsi yaradıcılıqlarının fərqli dramaturji istiqamətlər kimi müqayisəsi.
7. Taufik əl-Hakim dramaturgiyası və Qərb ekzistensializmi.
8. Slavyan xalqlarının mərasimlərində teatr elementləri (Kolyada, İvan Kupala, Yarılanın dəfni və başqaları).
9. XVII əsr İspan teatrında tamaşaların quruluşu və aktyor ifaçılığı.
10. P.Sadovski A.Ostrovskinin milli-məişət zəminli əsərlərinin səhnə təfsirçisi kimi.
11. Hayner Müllərin teatr fenomeni.
12. XVII əsr Fransa klassisizminin fəlsəfi əsası və regressiv təbiəti.
13. Teatrşünaslığın təhlil metodları və onun müasir humanitar elmlər cərgəsində yeri.
14. Povarskaya küçəsindəki studiyanın qısamüddətli fəaliyyətinin nəticələri.
15. XVIII əsrin əvvəlləri rus teatrında səhnə tərtibatı, qrim və aktyor ifası.
16. A.Ostrovski yaradıcılığı Dobrolyubovun məqalələrində.

17. Teatr arxetipik normaların təzahürü qismində.
18. Pine Bauş və Vuppertal rəqs teatrının fəaliyyəti.
19. V.E.Meyerholdun “biomexanika”sı və K.S.Stanislavskinin “fiziki hərəkətlər metodu”nun müqayisəsi.
20. Taqanka Teatrı sovet dönəminin sosial-siyasi aksiyası kimi: Y.Lyubimov rejissurasının prioritetləri.

5-ci suallar paketi mövzu baxımından müasir teatr prosesini və teatr tənqidini, teatr semiotikasını hədəfləyir: çağdaş teatr sənətində üslub müxtəlifliyinin səbəblərini, teatrşünaslığın metod və metodologiyalarının şərh və analizini tələb edən suallar üzərində qurulur:

1. Müasir teatr rejissurasının dili (L.Ronkoni, R.Kasteluççi, K.Marteler və R.Uilsonun yaradıcılığı əsasında).
2. XX əsr Avropa teatrının inkişafında “Kartelçilər”in rolu.
3. Teatrda mənanın generasiyası problemi (E.Fişer-Lixenin “Teatrın işarəvi dili” məqaləsi əsasında).
4. Çağdaş teatr konsepsiyalarının ictimai-siyasi mahiyyəti.
5. Teatrşünaslıq elmi fənlərarası sahələrin inkişafı fonunda necə görünür?
6. F.Nitsşenin “Faciənin doğulması” əsərində Apollon və Dionis kultlarının qarşılaşdırılması.
7. Jan Lui Barronun Fransa teatrında yeri və tarixi mövqeyi.
8. Moskva Akademik Bədaye Teatrının truppasının ayrılması.
9. XX əsrin II yarısında Şekspir əsərlərinin “deromantikləşdirilməsi” ənənəsi.
10. R.Lepajın teatr fəaliyyətinin yenilikçi tendensiyaları.
11. Litvada rejissor sənətinin formalaşmasına təsir göstərən amillər.
12. H.Tis-Lemannın “Postdramatik teatr” kitabında medianın teatra təsir mexanizmi.
13. Kristian Lüpa: teatrda palimpsest ideyası.
14. Kabuki teatrı və kinoda “şaquli montaj” prinsipi.
15. K.S.Stanislavskinin ədəbi irsinin teatr təhsilinə təsiri.
16. Moskva Akademik Bədaye Teatrının studiya siyasəti.
17. A.Tairovun Kamera Teatrı “emosional dolğunluğu ilə seçilən” tamaşalar məkanı kimi.

- 18.R.Uilson yaradıcılığı “Berliner ansambl” estetikasına cavab verən rejissura kimi.
- 19.J.B.Molyer klassisizm komediyasının yaradıcısı kimi.
- 20.Postsovet dövrü Rusiya teatri: teatr-studiyalar, teatr mərkəzlərinin, antrepriz teatrların populyarlaşması (P.Fomenko, V.Fokin, R.Viktyuk).

Ədəbiyyat siyahısı və internet-resurslar:

1. Авдеев А.Д. Происхождение театра. Элементы театра в первобытном строе. – Л-М.: Искусство, 1959.
2. Ağayeva N.K. Azərbaycan teatr tənqidinin yaranması və təşəkkülü. Bakı, “Maarif”, 1996.
3. Ağayeva N.K. Azərbaycan teatr tənqidi və teatrşünaslığın inkişaf problemləri. Bakı, “Elm”, 1997.
4. Anikst A.A. Теория драмы от Аристотеля до Лессинга. – М.: Nauka, 1967. – 458 s. <http://rutracker.org/forum/viewtopic.php?t=4628646>
5. Асеев Б. Русский драматический театр от истоков до конца XVIII века. М.: Искусство, 1977.
6. Cəfərov C.H. Azərbaycan Dram Teatri. Bakı, “Azərnəşr”, 1959.
7. Cəfərov C.H. Azərbaycan teatri (1873-1973). Bakı, “Azərnəşr”, 1974.
8. Cəfərov C.H. Əsərləri. 2 cildə. Bakı, “Azərnəşr”, 1968-69.
9. Давыдова М. Конец театральной эпохи. – М.: ОГИ, 2005.
- 10.İsrafilov İ.R. Zaman, Rejissor, Poetika. Bakı, “Elm”, 1999.
- 11.İsrafilov İ.R. Adil İsgəndərovun teatri. Bakı,” Mars-Print”, 2000.
- 12.İsrafilov İ.R. Mehdi Məmmədovun rejissor sənəti. Bakı, Mars-Print, 2000.
- 13.İsmayılova A.A. Antik teatr. Bakı, APİ, 1967.
- 14.Гротровский Е. От бедного театра к искусству проводнику. – М.: Артист, 2003.
- 15.Əlizadə M.Ə. Teatrda seyr və sehr.
- 16.Kak vseqda – ob avanqarde: antologiya frantsuzkoqo teatralnoqo avanqarda. – М.: Soyuzteatr, 1992.
- 17.Kərimov İ.S. Azərbaycan peşəkar teatrının tarixi və inkişaf mərhələləri. Bakı, Maarif, 2002.
- 18.Kərimov İ.S. Azərbaycan teatr tarixi. 1-ci cild. Bakı, Elm, 2008.

19. Korniyenko N. Ukrayna teatri üçüncü minilliyin astanasında. – Bakı, BSU, 2009.
20. Məmmədov M.Ə. Azəri dramaturgiyasının estetik prinsipləri. Bakı, 1968.
21. Qarayev Y. Azərbaycan ədəbiyyatında faciə janrı (Faciə və qəhrəman). Bakı, EA, 1965.
22. Мурина Е. Проблемы синтеза пространственных искусств. — М., Наука, 1982.
23. Ницше Ф. Рождение трагедии из духа музыки (Рождение трагедии, или Эллинизм и пессимизм)
http://www.100bestbooks.ru/item_info.php?id=10602
24. Rəhimli İ.Ə. Azərbaycan teatr tarixi. Bakı, “Çaşıoğlu”, 2005.
25. Rəhimli İ.Ə. Akademik Milli Dram Teatrı. 2 cildə. Bakı, “Qapp – Poliqraf”, 2002.
26. Rəhimli İ.Ə. Azərbaycan teatrının estetik prinsipləri. Bakı, Çaşıoğlu, 2004
27. Rəhimli İ.Ə. Kəşifən paralellər: Zəfər Nemətov və Azər Paşa Nemət. Bakı, “Çaşıoğlu”, 2004.
28. Sovremennoye polskoye teatrovedeniye
<https://m.facebook.com/notes/польский-театр-в-москве-polski-teatr-w-moskwie/современное-польское-театроведение-встреча-часть-1/294268587265988/>
29. Sultanlı Əli. Antik dövrdə ədəbiyyat və ədəbiyyatşünaslıq məsələləri. Bakı, 1946
30. Sultanlı Əli. Antik ədəbiyyat tarixi. Bakı, 1958.
31. Talıbzadə A.A. Şərq teatri tarixi. Bakı: Qanun, 2008.
32. Talıbzadə A.A. Mehdi müəmması və ya sənətdə konseptual hamletizm. – Bakı, Elm və Təhsil, 2009.
33. Театроведение Германии: Система координат / Сост. Э. Фишер-Лихте, А. А. Чепуров. СПб.: Балтийские сезоны, 2004.
http://www.teatrlib.ru/Library/Ger_studies/ger_studies/
34. История западноевропейского театра в 8 томах. М., “Искусство”, 1955-88.
35. Радциг С.И. История древнегреческой литературы: учебник – 5-е изд. М., Высш. школа, 1982.
36. Русский драматический театр. / Под ред. Б.Н. Асеева. – М., “Просвещение”, 1976.

37. Станиславский К.С. Полное собрание сочинений (в 8 томах). М., “Искусство”, 1954
38. Талыбзаде А.А. Театр и театральность в культуре ислама. Б: Сабах, 2006.
39. Чистякова Н.А., Вулих Н.В. История античной литературы. Москва, “Высшая школа”, 1971.
40. Шпет Г.Г. Театр как искусство // Г.Г. Шпет. Философия и психология культуры. М.: Наука, 2007. – С. 394-411.
41. Шопенгауэр А. Мир как воля и представление. – М.: АСТ, 2007.
42. Ханс-Тис Леманн Постдраматический театр (пер. с нем. Ю. Лидерман) https://vk.com/doc177334183_192006580?hash=0b123f09b7d1b97463&dl=9492775944b6d87215
43. Хейзинга Й. Homo Ludens; Статьи по истории культуры. / Пер., сост. и Х 35 вступ. ст. Д.В. Сильвестрова; Коммент. Д. Э. Харитоновича – М.: Прогресс - Традиция, 1997. – ISBN 5-89493-010-3 <http://bookz.ru/authors/heizinga-iohan/huizinga/1-huizinga.html>